

VÝLUH Z KOMPOSTU

Výluh pripravíme tak, že zmiešame 1 liter zrelého preosiateho kompostu s 10-timi litrami vody. Za každodenného miešania ho necháme lúhovať cca 14 dní. Potom ho precedíme a zriedime s vodou minimálne v pomere 1:10.

Tento výluh používame ako listové hnojivo na rýchle zásobenie živinami vo forme postreku. Pôsobí priaznivo aj ako preventívny prípravok na ochranu rastlín. Rastliny, ktoré sú pravidelne striekané týmto výluhom, sú odolnejšie proti chorobám a škodcom.

VÝZNAM KOMPOSTU

Pravidelným používaním kompostu:

- Obohacujeme pôdu o organické látky a humus.
- Zabezpečujeme rastlinám dostatok živín počas celého vegetačného obdobia v takej forme a v takom pomere, ktorý im veľmi dobre vyhovuje. Živiny viazané v humuse sa uvoľňujú do pôdy postupne a tým zabezpečujú dlhodobú výživu rastlín.
- Udržujeme a vylepšujeme mechanicko-fyzikálne vlastnosti pôdy, jej pórovitosť a predovšetkým jej schopnosť udržiavať vlhkosť. Organické látky:
  - v ťažkých pôdach zvyšujú pórovitosť, vzdušnosť, zlepšujú ako vodozadržné vlastnosti pôdy, tak aj vodopriepustnosť, znižujú súdržnosť a obmedzujú tvorbu suchej tvrdej kôry na pôde,
  - v ľahkých pôdach naopak zväčšujú súdržnosť, zmenšujú veľkú pórovitosť, znižujú vodopriepustnosť a vysychavosť pôdy.
- Vylepšujeme chemické a fyzikálno-chemické vlastnosti pôdy. Organická hmota obsiahnutá v komposte dokáže viazať ťažké kovy a čiastočne i dusičnany a tým obmedzuje ich príjem do rastlín.
- Zvyšujeme výnosy pestovaných plodín. Výrazne vyššia úroda bola zaznamenaná v prípade pestovania jahôd, paradajok, paprik, baklažánov, brokolice, karfiolu, kalerábov, tekvice, melónov, zemiakov, cibule a strukovín.

- Podporujeme biologickú činnosť v pôde tým, že zvyšujeme množstvo pôdných mikroorganizmov.
- Pri použití kompostu pri výsadbe priesad, krov a stromov zvyšujeme pravdepodobnosť, že sa nám rastliny úspešne zakorenia.
- Pozitívne ovplyvňujeme kvalitu pestovaných plodín (napr. ich vzhľad, chuť, znižovanie obsahu dusičnanov) a zlepšujeme skladovateľnosť zeleniny.
- Humus zvyšuje odolnosť pôdy voči okysleniu, čo je dôležité v oblastiach postihnutých emisiami z priemyselných činností.
- Znižujeme riziko výskytu chorôb a škodcov pestovaných rastlín. Kompost má liečivé účinky a je vedecky dokázané, že potláča veľa chorôb rastlín, ako sú napr. nádorovitosť hlúbovín, biela hniloba cibule, suchá hniloba zemiakov, pleseň zemiaková atď. (ochorenia, ktoré spôsobujú huby z rodov Pythium, Phytophthora, Rhizoctonia, Fusarium, Aphanomyces a Sclerotinia sclerotiorum).

Kontaktujte nás, ak máte záujem o viac informácií o odpadoch, kompostovaní alebo inej téme súvisiacej s odpadmi a toxickým znečistením, alebo navštívte našu internetovú stránku www.priateliazeme.sk/spz, www.kompost.sk a www.nulaodpadu.sk.

P. O. BOX H – 39, 040 01 Košice
Kancelária: Alžbetina 53, Košice
Telefón: 0903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
www.kompost.sk
www.nulaodpadu.sk
Č. účtu: SK96 3100 0000 0043 5005 4728

Tento leták v roku 2018 pripravili Priatelia Zeme – SPZ v rámci projektov „škola udržateľnosti“ podporeného Európskou úniou a „škola udržateľnosti V4“ podporeného Medzinárodným výšehradským fondom.

Občianske združenie Priatelia Zeme – SPZ ďakujú za finančnú podporu od Európskej únie. Za obsah tohto letáku a s ním súvisiace materiály zodpovedajú Priatelia Zeme – SPZ. V žiadnom prípade nereprezentujú oficiálne stanovisko Európskej únie, ktorá nezodpovedá za žiadne použitie informácií z tohto letáku alebo s ním súvisiacich materiálov.

Vytlačené na 100 % recyklovanom papieri.

Kompost je organické hnojivo, vznikajúce kompostovaním biologického odpadu. Je ideálnym hnojivom pre pestovanie rastlín. Pomocou neho vrátíme späť do pôdy organické látky a živiny, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné pestovanie rastlín.

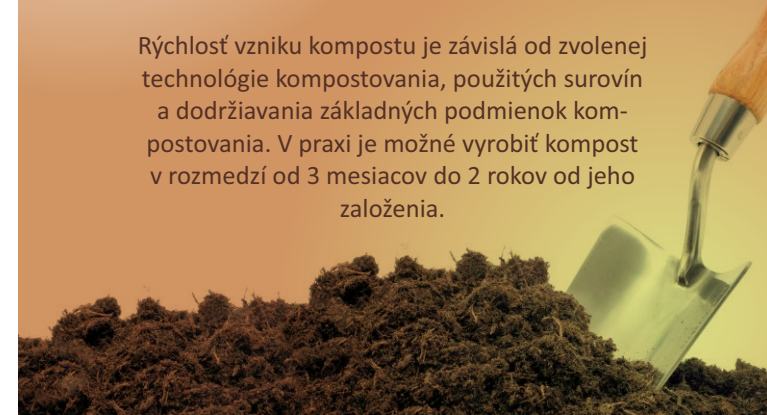

**Priatelia
Zeme
SPZ**

KOMPOST A JEHO VYUŽITIE

Rýchlosť vzniku kompostu je závislá od zvolenej technológie kompostovania, použitých surovín a dodržiavania základných podmienok kompostovania. V praxi je možné vyrobiť kompost v rozmedzí od 3 mesiacov do 2 rokov od jeho založenia.

CHARAKTERISTIKA KOMPOSTU

Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, jemnej hrudkovitej štruktúry, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda. Je to vysoko stabilné hnojivo. To znamená, že živiny v ňom obsiahnuté sa do pôdy uvoľňujú len veľmi pomaly, takže za normálnych podmienok nedochádza k ich vyplavovaniu do podzemných vôd.

V prípade, že si kompost kupujete, overte si či je certifikovaný Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym. Len certifikovaný kompost môže byť dávany do obehu predajom. To vám zaručí účinnosť, kvalitu, zdravotnú neškodnosť a bezpečnosť.

TEST KLÍČIVOSTI

Jednoduchou a dostatočne výpovednou metódou na zistenie kvality kompostu je test klíčivosti (test fytoxicity):

Plytkú misku naplníme preosiatym kompostom a dobre ho navlhčíme. Do kompostu vysejeme semienka žeruchy, pritlačíme ich a zakryjeme fóliou, aby sa pod ňou udržala vlhkosť. Ak po 3 až 7 dňoch väčšina semien vyklíči, kompost už neobsahuje žiadne látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho použiť. Intenzívne zelené lístky svedčia o **vyzretom komposte**, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o **surovom komposte**. Ak vyklíči len málo semien, musí sa substrát podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu, kým bude vhodný na použitie.

Čím rozmanitejšie sú kompostované suroviny, tým lepšie sú výsledky klíčivosti. Obsahové zloženie kompostu závisí od východiskových surovín. V komposte pripravenom z rôznorodých surovín sa rastlinám darí najlepšie (pozri aj leták o kompostovaní).

SPRÁVNE POUŽITIE KOMPOSTU

Kompost má široké uplatnenie v každej záhrade, ale aj domácnosti. Môžeme ho použiť pri rekultivácii plôch okolo domu, zúrodňovaní pôdy na záhrade, zakladaní a pestovaní trávnikov, pestovaní takmer všetkých plodín, výmene zeminy v kvetináčoch a skleníkoch...

Ocenia ho ovocné aj okrasné stromy, kríky, kvety a poľnohospodárske plodiny.

Bežný kompost má pH od 6,5 do 8,5. Preto nie je najvhodnejší na pestovanie kyslomilných rastlín, ako sú napr. rododendrony, čučoriedky, vresy, azalky.

Kompost pred použitím môžeme podľa potreby preosiať. K tomuto účelu môžeme použiť napríklad prehadzovacie sito na piesok. Čo prepadne cez sito, použijeme ako hnojivo. Čo zostane na site, to vložíme späť do kompostoviska. Kompost preosievame, hlavne keď ho ideme použiť na výsev, pri sadení priesad, do kvetináčov alebo na trávniky.

Čerstvý čiže surový kompost je starý 2 až 6 mesiacov a prebieha v ňom ešte aktívny rozklad kompostovaných materiálov. Nie je v ňom ešte ukončená fáza stabilizácie. To znamená, že živiny, ktoré obsahuje, nie sú naviazané na organické látky a sú ľahšie prístupné rastlinám. Takýto kompost môžeme použiť na nastielanie (mulčovanie) okolo stromov, pod kríky atď. Nehodí sa na výsev ani k priesadám, ktoré by mohol poškodiť (spáliť). Nikdy by sme nemali používať čerstvý kompost, ktorý ešte zapácha po čpavku alebo surovinách, ktoré boli kompostované.

Zrelý kompost môžeme použiť na všetky účely. Jeho pravidelná aplikácia vytvára „trvalý humus“, čo sa prejaví trvalým zlepšením pôdnej štruktúry. Preto zrelý kompost uprednostňujeme pri zakladaní nových plôch. V takom prípade môže byť vrstva kompostu vysoká aj niekoľko centimetrov. Je to cca 10 – 20 kg kompostu na 1 m² plochy.

Kompost, ktorý dosiahol pri teste klíčivosti dobré výsledky, aplikujeme na pôdy počas vegetačného obdobia (od jari do jesene) v rovnomernej vrstve. Neodporúča sa zaorávanie alebo zarýľovanie hlboko do pôdy, ale len jemné zapravenie napr. hrabľami alebo kultivátorom. V prípade, že máme malé množstvo kompostu na celoplošnú aplikáciu, použijeme kompost priamo do výsevných rýh alebo jamôk na výsadbu.

Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí, aj pri náročnejších pestovaných plodinách, 1 cm vysoká vrstva kompostu ročne.

Kompost je najvhodnejšie aplikovať v menších, ale opakovaných dávkach.

Tabuľka 1: Odporúčané množstvo kompostu podľa náročnosti rastlín na živiny.

Náročnosť rastlín na živiny	Množstvo kompostu v litroch na 1 m ²
Nenáročné rastliny	4 – 6
Stredne náročné rastliny	7 – 10
Náročné rastliny	10 – 15

Príklad výpočtu:

Aby sa 1 m² záhonu pokryl 1 cm vrstvou kompostu, je potrebné jedno vedro s obsahom 10 litrov kompostu. S plným fúrikom kompostu sa dá pokryť asi 5 m² plochy. Jeden m³ kompostu nám vystačí na 100 m² záhradnej plochy.

Príklad použitia kompostu:

Ovocné stromy a kríky

- výsadba – na zahrnutie koreňov použijeme zmes z 2 až 3 dielov zeminy a 1 dielu kompostu
  - údržba – 2 až 3 litre kompostu na 1 m² pestovateľskej plochy
- Zelenina
- výsadba – 4 až 10 litrov kompostu plytko zapracujeme do záhonu
  - pestovanie priesad – použijeme zmes zeminy a jemne preosiateho kompostu v pomere 1:1

Trvalky a cibuľoviny

- výsadba – použijeme zmes zeminy a kompostu v pomere 1:1
- údržba – 4 litre kompostu plytko zapracujeme na 1 m² pestovateľskej plochy

Kvetináče

- použijeme zmes jemne preosiateho kompostu a zeminy v pomere 1:1

Trávniky

- na prihnojovanie – 2 litre jemne preosiateho kompostu rovnomerne rozhrabeme na 1 m² trávniku. Opakujeme 2 až 3x ročne.

